

Sprawa C-430/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

14 lipca 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Curtea de Apel Craiova (Rumunia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

7 lipca 2021 r.

Strona skarżąca:

RS

Przedmiot postępowania głównego

Skarga mająca za przedmiot czas trwania postępowania karnego, wniesiona przez skarżącego RS do Curtea de Apel Craiova (sądu apelacyjnego w Krajowej), wydział karny i ds. nieletnich, kolegium praw i wolności, dotycząca czasu trwania rozpatrywania akt postępowania karnego w biurach prokuratury przy Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție – (wysokim trybunale kasacyjnym i sprawiedliwości Rumunii – sekcja dochodzeń w sprawach przestępstw popełnionych w ramach systemu sądownictwa; zwana dalej „SIIJ”).

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Na podstawie art. 267 TFUE złożony zostaje wniosek o dokonanie wykładni art. 2 i art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).

Pytania prejudycjalne

1) Czy zasada niezawisłości sędziowskiej ustanowiona w art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 2 TUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii

Europejskiej stoi na przeszkodzie przepisowi krajowemu, takiemu jak art. 148 ust. 2 konstytucji Rumunii w wykładni dokonanej przez Curtea Constituțională (trybunał konstytucyjny) w orzeczeniu nr 390/2021, zgodnie z którym sądy krajowe nie są uprawnione do badania zgodności przepisu krajowego, uznanego za zgodny z konstytucją na mocy orzeczenia Curtea Constituțională, z przepisami prawa Unii Europejskiej?

2) Czy zasada niezawisłości sędziowskiej ustanowiona w art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 2 TUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie przepisowi krajowemu, takiemu jak art. 99 lit. ș) rumuńskiej ustawy nr 303/2004 o statusie sędziów i prokuratorów, który umożliwia wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i nałożenie kary dyscyplinarnej na sędziego za niewykonanie orzeczenia Curtea Constituțională (trybunału konstytucyjnego), w przypadku gdy sędzia ten ma uznać pierwszeństwo stosowania prawa Unii Europejskiej względem uzasadnienia orzeczenia Curtea Constituțională, a zatem przepisu krajowego, który pozbawia tego sędziego uprawnienia do zastosowania wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), któremu przyznaje pierwszeństwo?

3) Czy zasada niezawisłości sędziowskiej ustanowiona w art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 2 TUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie krajowym praktykom sądowym zabraniającym sędziemu, pod groźbą konsekwencji dyscyplinarnych, stosowania orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w postępowaniu karnym, obejmującym spór dotyczący rozsądnego czasu trwania postępowania karnego, który został uregulowany w art. 488¹ rumuńskiego kodeksu postępowania karnego?

Przytoczone przepisy prawa Unii i istotne orzecznictwo Unii

Artykuł 2, art. 4 ust. 3 i art. 19 ust. 1 TUE oraz art. 47 Karty.

Wyrok z dnia 18 maja 2021 r., Asociația „Forumul Judecătorilor din România” (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393; zwany dalej „wyrokiem z dnia 18 maja 2021 r.”).

Wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, (C-64/16, EU:C:2018:117), pkt od 42 do 44.

Wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (nieprawidłowości w systemie sądownictwa) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), pkt 48.

Właściwe przepisy krajowe

Konstytucja Rumunii, art. 11 ust. (3), zgodnie z którym, w przypadku gdy traktat, którego Rumunia ma zostać stroną, zawiera postanowienia niezgodne z konstytucją, jego ratyfikacja może nastąpić dopiero po dokonaniu zmiany konstytucji, oraz art. 148 ust. (2) i (4), zgodnie z którym postanowienia traktatów założycielskich Unii Europejskiej, jak też pozostałe uregulowania wspólnotowe o charakterze obowiązującym, mają pierwszeństwo wobec sprzecznych z nimi ustaw narodowych (ust. 2) oraz, zgodnie z powyższym, Parlament, Prezydent Rumunii, rząd i władze sądowne gwarantują realizowanie zobowiązań wynikających z aktu przystąpienia oraz postanowień, o których mowa w ust. (2) (ust. 4).

Rumuński kodeks karny art. 297 dotyczący nadużycia stanowiska, zgodnie z którym urzędnik publiczny, który w ramach sprawowania swojej funkcji zaniechał wykonania czynności lub wykonał ją w sposób wadliwy, wyrządzając w ten sposób szkodę lub naruszając prawa lub uzasadnione interesy osoby, podlega karze pozbawienia wolności od dwóch do siedmiu lat oraz pozbawienia urzędu publicznego; art. 283 dotyczący nadużycia władzy sądowniczej, zgodnie z którym kto wnosi oskarżenie lub podejmuje środek zapobiegawczy ograniczający wolność osoby lub nakazuje postawienie osoby przed sądem, będąc świadomym jej niewinności, podlega karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do trzech lat i pozbawienia prawa do pełnienia funkcji publicznych.

Rumuński kodeks postępowania karnego, art. 488¹ do 488⁶, regulujące kwestie skarg dotyczących zbyt długiego czasu trwania procesu. Zgodnie z tymi przepisami skarga taka może być złożona z wnioskiem o przyspieszenie postępowania w przypadku, gdy ściganie przestępstw nie jest prowadzone w rozsądnym terminie. W przypadku toczących się spraw karnych skargę taką można złożyć po upływie roku od wszczęcia postępowania karnego, a rozpatrywana jest przez sędziego praw i wolności w sądzie właściwym do rozpoznania sprawy. Jeżeli sąd ten uzna skargę za zasadną, wyznacza termin, w którym prokurator musi rozstrzygnąć sprawę, jednak bez udzielania wskazówek czy też sugerowania rozwiązań w kwestiach faktycznych lub prawnych.

Legea nr. 304/2004, privind organizarea judiciară (ustawa nr 304/2004 o organizacji sądownictwa), art. 88¹ do 88¹¹ ustanawiające SIIJ (treść tych przepisów została przytoczona we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-127/19).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2018, privind unele măsuri pentru operationalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție (dekret rządowy z mocą ustawy nr 90/2018 w sprawie przepisów regulujących zasady funkcjonowania sekcji dochodzeń w sprawach przestępstw popełnionych w ramach systemu sądownictwa).

Legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor (ustawa nr 303/2004 o statusie sędziów i prokuratorów), art. 99 lit. ș), zgodnie z którym nieuwzględnienie orzeczeń Curtea Constituțională (trybunału konstytucyjnego) stanowi przewinienie dyscyplinarne.

Wyrok nr 1039/2012 rumuńskiego trybunału konstytucyjnego (zwany dalej: „RTK”), który stanowi, że wyroki Trybunału Sprawiedliwości są wiążące *erga omnes* na szczeblu państw członkowskich.

Wyrok nr 390/2021 RTK oddalający zarzut niekonstytucyjności przepisów art. od 88¹ do 88⁹ ustawy nr 304/2004 i dekretu z mocą ustawy nr 90/2018, pkt 81 i od 83 do 87 (fragmenty podkreślone przez sąd odsyłający):

„81. Przepisy szczególne konstytucji Rumunii regulują stosunek między prawem krajowym a prawem Unii Europejskiej w sposób określony w art. 148 ust. (2) i (4) [...]. Klauzula przystąpienia do Unii Europejskiej zawiera zatem alternatywnie klauzulę zgodności z prawem [Unii], zgodnie z którą wszystkie krajowe organy państwa są co do zasady zobowiązane do wdrażania i stosowania prawa [Unii]. To samo dotyczy [RTK], który zapewnia, na mocy art. 148 konstytucji, priorytetowe stosowanie prawa europejskiego. **Jednakże to priorytetowe zastosowanie nie może być interpretowane jako wyłączenie lub zaprzeczenie narodowej tożsamości konstytucyjnej, zapisanej w art. 11 ust. 3 w związku z art. 152 konstytucji, jako gwarancji istotnego rdzenia tożsamości konstytucji Rumunii, który nie może być relatywizowany w procesie integracji europejskiej.** Na mocy tej tożsamości konstytucyjnej [RTK] jest uprawniony do zapewnienia pierwszeństwa konstytucji na terytorium Rumunii (zob. *mutatis mutandis* wyrok z dnia 30 czerwca 2009 r., 2 BvE 2/08 i in. wydany przez federalny trybunał konstytucyjny Republiki Federalnej Niemiec). Zgodnie z klauzulą dostosowawczą zawartą w samej treści art. 148 konstytucji, Rumunia nie może przyjąć aktu ustawodawczego sprzecznego ze zobowiązaniami, które przyjęła na siebie jako państwo członkowskie [...], jednak te ostatnie z pewnością znają konstytucyjne ograniczenie, oparte na koncepcji »narodowej tożsamości konstytucyjnej«. [...]

83. [RTK] uznaje, że sędzia jest uprawniony do badania zgodności przepisu »*prawa wewnętrznego*«, tj. stanowiącego część krajowego porządku prawnego, z przepisami prawa europejskiego w świetle art. 148 konstytucji, a w razie stwierdzenia kolizji jest uprawniony do stosowania w pierwszej kolejności przepisów prawa Unii w sporach dotyczących naruszeń praw podmiotowych obywateli. W każdym razie [RTK] zauważa, że używając terminów »ustawy krajowe« i »prawo krajowe«, w konstytucji odniesiono się wyłącznie do ustawodawstwa pozakonstytucyjnego, przy czym konstytucja zachowała swoją nadrzędną pozycję hierarchiczną na mocy art. 11 ust. 3 konstytucji. W związku z tym [...] **art. 148 konstytucji nie przyznaje prawu Unii pierwszeństwa przed konstytucją Rumunii, tak że sąd krajowy nie jest uprawniony do badania zgodności przepisu prawa krajowego, uznanego za zgodny z konstytucją w świetle art. 148 konstytucji, z przepisami prawa europejskiego.** Rumuński

system prawny składa się ze wszystkich norm prawnych przyjętych przez państwo rumuńskie, które muszą być zgodne z zasadą nadrzędności konstytucji i zasadą legalności, które stanowią istotę zasad państwa prawa, zapisanych w art. 1 ust. 5 konstytucji, zgodnie z którym »w Rumunii przestrzeganie konstytucji, jej nadrzędności oraz ustaw jest obowiązkowe«, zważywszy, że jedyną władzą ustawodawczą w kraju jest parlament, a państwo jest zorganizowane zgodnie z zasadą podziału i równowagi władz – ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej – w ramach demokracji konstytucyjnej. Demokracja konstytucyjna natomiast w państwie prawa nie jest abstrakcją, lecz realnym aspektem systemu, w którym prymat konstytucji ogranicza suwerenność ustawodawcy, który w procesie tworzenia norm prawnych i uchwalania aktów normatywnych musi uwzględniać szereg zasad rangi konstytucyjnej [...].

84. [RTK] stwierdza, że TSUE, uznając decyzję 2006/928 za wiążącą, ograniczył jej skutki w dwojaki sposób: z jednej strony ustalił, że obowiązki wynikające z tej decyzji należą do zadań władz rumuńskich właściwych w zakresie współpracy instytucjonalnej z Komisją Europejską (pkt 177 wyroku), a zatem do zadań instytucji politycznych, parlamentu i rządu Rumunii, a z drugiej strony, że obowiązki te powinny być przestrzegane w świetle zasady lojalnej współpracy ustanowionej w art. 4 TUE. *Zgodnie z tymi oboma punktami widzenia nie można nakładać obowiązków na sądy, które są organami państwa nieuprawnionymi do współpracy z instytucją polityczną Unii Europejskiej.*

85. W konsekwencji [RTK] stwierdza, że zastosowanie pkt 7 sentencji wyroku, zgodnie z którym sąd »jest uprawniony do niestosowania z mocy własnych uprawnień, przepisu krajowego wchodzącego w zakres stosowania decyzji 2006/928, który to przepis uważa on w świetle orzecznictwa Trybunału za sprzeczny z tą decyzją lub z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE«, nie znajduje podstawy w konstytucji rumuńskiej, ponieważ, jak wskazano powyżej, art. 148 konstytucji przewiduje *pierwszeństwo stosowania prawa europejskiego* wobec sprzecznych z nim ustaw narodowych. Tymczasem sprawozdania MWiW sporządzone na podstawie decyzji 2006/928, ze względu na ich treść i skutki, jak stwierdzono w wyroku TSUE z dnia 18 maja 2021 r., nie stanowią norm prawa europejskiego, którym sąd powinien przyznać pierwszeństwo poprzez niestosowanie przepisów krajowych. Sąd krajowy nie może zatem decydować o priorytetowym stosowaniu zaleceń ze szkodą dla przepisów krajowych, ponieważ sprawozdania MWiW nie są aktami normatywnymi, a zatem nie mogą być sprzeczne z ustawodawstwem krajowym. Wniosek ten narzuca się tym bardziej, w sytuacji gdy przepisy krajowe zostały uznane przez krajowy sąd konstytucyjny za zgodne z konstytucją w świetle postanowień art. 148 konstytucji.

86. Wreszcie [RTK] przypomina, że *zasada państwa prawa zakłada pewność prawa*, to znaczy uzasadnione oczekiwanie adresatów co do skutków obowiązujących przepisów prawa i sposobu ich stosowania, tak aby każdy podmiot systemu mógł określić swoje zachowanie w sposób przewidywalny. Jeżeli niektórzy sędziowie z urzędu nie stosowaliby przepisów krajowych, które uważane są za sprzeczne z prawem europejskim, podczas gdy inni stosowaliby te

same przepisy krajowe, uważając je za zgodne z prawem europejskim, kryterium przewidywalności przepisu zostałyby znacznie naruszone, powodując poważny brak pewności prawa i, w konsekwencji, naruszenie zasady państwa prawa.

87. Podsumowując, ponieważ wyrok z 18 maja 2021 r. wydany przez TSUE w sprawie C-355/19 nie może być uznany za element mogący spowodować zmianę orzecznictwa w zakresie stwierdzenia wpływu decyzji nr 2006/928/WE w sprawie kontroli zgodności z konstytucją i, w sposób dorozumiany, w sprawie naruszenia art. 148 konstytucji, Curtea Constituțională (trybunał konstytucyjny) odrzuca jako bezzasadny zarzut niekonstytucyjności przepisów art. 88¹ ust. od (1) do (5), art. od 88² do 88⁷, art. 88⁸ ust. 1 lit. od a) do c) i e) oraz ust. (2), a także art. 88⁹ ustawy nr 304/2004”.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 W dniu 1 kwietnia 2020 r. żona skarżącego RS złożyła zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, w którym domagała się postawienia w stan oskarżenia trzech osób mających status chronionych świadków w sprawie nr 1272/63/2018, zarzucając im popełnienie przestępstwa składania fałszywych zeznań. W tej samej skardze wniosła zarzuty przeciwko biegłemu z zakresu medycyny sądowej, oskarżając go o składanie fałszywych zeznań i nadużycie stanowiska służbowego, oraz przeciwko trzem sędziom – prokuratorowi i dwóm sędziom – oskarżając ich o nadużycia władzy sądowniczej i nadużycie stanowiska służbowego w przypadku pierwszego z nich oraz nadużycie stanowiska służbowego w przypadku dwóch pozostałych.
- 2 W odniesieniu do prokuratury, w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa zarzucono, co do zasady, że wszczęła ona postępowanie karne z naruszeniem prawa skarżącego do obrony i nakazała wniesienie aktu oskarżenia na podstawie fałszywych zeznań świadków.
- 3 W odniesieniu do sędziów, w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa zarzucono, że w toku postępowania odwoławczego doszło do naruszenia wyroku nr 250/2019 RTK z powodu nierozpoznania i niewydania orzeczenia w przedmiocie wniosku o zmianę kwalifikacji prawnej, naruszając w ten sposób prawo do obrony.
- 4 Ponieważ dotyczyło ono również osób mających status sędziego, zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa zostało zarejestrowane w SIIJ, a 14 kwietnia 2020 r. prokuratura przy SIIJ wszczęła postępowanie karne w sprawie przestępstw składania fałszywych zeznań, nadużycia władzy sądowniczej i nadużycia stanowiska służbowego, przewidzianych w art. 273, 283 i 297 rumuńskiego kodeksu karnego.
- 5 W dniu 10 czerwca 2021 r. RS wniósł do sądu odsyłającego Curtea de Apel Craiova (sądu apelacyjnego w Krajowej), kolegium praw i wolności skargę mającą za przedmiot czas trwania postępowania karnego toczącego się przed SIIJ,

zwracając się do sądu o wyznaczenie terminu, w którym prokurator prowadzący sprawę musiałby ją rozstrzygnąć.

- 6 Po tym jak SIIIJ przekazał mu, na jego wniosek, akta postępowania karnego, sąd odsyłający stwierdza, że akta te zawierają 90 plików składających się w przeważającej części z zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz wniosków RS, złożonych za pośrednictwem jego adwokata, o poinformowanie go o numerze sprawy, o poinformowanie go o zakończeniu każdej czynności dochodzeniowej, o przejrzenie akt i sporządzenie fotokopii akt, które to wnioski pozostały bez odpowiedzi, aktu oskarżenia prokuratora MR, notatki z dnia 10 czerwca 2021 r., w której zwrócił się do Curtea de Apel Craiova o przekazanie wyroku karnego nr 1427/2019, wydanego przez skład rozpatrujący skargę, dwóch plików zawierających dane osobowe pokrzywdzonego i jego współmałżonka, wyciągu z rejestru karnego pokrzywdzonego RS oraz wyciągu z bazy danych Ecris, dotyczącego akt nr 1272/63/2018.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 7 Sąd odsyłający stwierdza przede wszystkim, że w zawisłym przed nim postępowaniu konieczne jest uwzględnienie lub oddalenie wniosku złożonego przez RS. W przypadku odmowy, akta powinny zostać zwrócone prokuraturze, z uwagi na to, że nie doszło do naruszenia rozsądnego czasu trwania. W przypadku jego uwzględnienia, sąd będzie musiał wyznaczyć termin na rozpatrzenie akt, które zostaną zwrócone prokuratorowi, ale niedotrzymanie tego terminu nie pociągnie za sobą żadnych konsekwencji prawnych.
- 8 Sąd ten uważa, że rozstrzygnięcie zawisłego przed nim postępowania wymaga zbadania przepisów krajowych przewidujących utworzenie i działanie SIIIJ, kryteriów opracowanych przez Trybunał w wyroku z dnia 18 maja 2021 r. w celu rozstrzygnięcia, czy SIIIJ działa niezgodnie z prawem Unii oraz wpływu wyroku RTK nr 390/2021.
- 9 Sąd odsyłający zauważa przede wszystkim, że w prawie rumuńskim wiążący charakter wyroków Trybunału Sprawiedliwości wynika pośrednio z art. 148 ust. (2) i (4) konstytucji, i został również stwierdzony bezpośrednio przez RTK w wyroku nr 1039/2012, w którym ten ostatni stwierdził, że „wyroki [orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości wydane w trybie prejudycjalnym] są wiążące *erga omnes* na szczeblu państw członkowskich [...]” oraz że „skutki prawne orzeczenia prejudycjalnego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zostały ustanowione przez orzecznictwo. W związku z tym Trybunał w Luksemburgu orzekł, że taki wyrok w sprawie wykładni lub ważności aktu Unii Europejskiej wiąże sąd, który wystąpił z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a wykładnia ta, stanowiąca całość z interpretowanymi w jego ramach przepisami europejskimi, jest również wiążąca dla innych sądów krajowych, które nie mogą dokonywać własnej wykładni tych przepisów. Podobnie, skutek orzeczeń prejudycjalnych jest bezpośredni w tym sensie, że

obywatele państw członkowskich mogą bezpośrednio powoływać się na przepisy europejskie przed sądami krajowymi i europejskimi, nawet z mocą wsteczną, w tym sensie, że wykładnia normy prawa Unii Europejskiej dokonana w ramach wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wyjaśnia znaczenie i zakres stosowania tej normy od momentu jej wejścia w życie [...]”.

- 10 Podobnie, jeśli chodzi o deklaracyjny charakter orzeczeń prejudycjalnych Trybunału, sąd odsyłający przytacza pkt 59 wyroku z dnia 22 września 2016 r., *Microsoft Mobile Sales International i in.* (C-110/15).
- 11 Odnosząc się do ustaleń Trybunału zawartych w pkt 221 i 222 wyroku z dnia 18 maja 2021 r., sąd odsyłający zauważa, że pojawia się pytanie, czy także w świetle wyroku RTK nr 390/2021 może on zbadać, zgodnie z wyrokiem z dnia 18 maja 2021 r., przepisy dotyczące utworzenia i funkcjonowania SIIJ.
- 12 Konieczność skierowania pierwszego pytania do Trybunału wynikałaby z konfliktu między wyrokiem z dnia 18 maja 2021 r. a wyrokiem nr 390/2021 wydanym przez RTK oraz ryzyka wszczęcia przeciwko Rumunii postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.
- 13 W odniesieniu do drugiego pytania prejudycjalnego sąd odsyłający stwierdza, że jest zmuszony dokonać wyboru między zastosowaniem prawa Unii, zgodnie z wyrokiem z dnia 18 maja 2021 r., a zastosowaniem wyroku RTK nr 390/2021. Gdyby sąd postanowił zastosować się do wyroku TSUE a nie do wyroku RTK nr 390/2021, naraziłby się na postępowanie dyscyplinarne zgodnie z art. 99 lit. §) ustawy nr 303/2004, ponieważ nieprzestrzeganie orzeczenia *Curtea Constituțională* stanowi przewinienie dyscyplinarne i w ramach tego postępowania dyscyplinarnego mógłby zostać zawieszony w pełnieniu obowiązków, co mogłoby wpłynąć na jego niezależność przy wydawaniu decyzji.
- 14 Sąd ten uważa również, że wyrok RTK nr 1039/2021 doprowadził do zastąpienia jego kompetencji, co może w poważnym stopniu naruszyć jego swobodę decyzji, a także przypomina w tym względzie to, co sędziowie RTK przedstawili w opinii odrębnej, sformułowanej w przeciwieństwie do stanowiska przyjętego przez RTK w wyroku nr 1039/2021.
- 15 Zgodnie z tą opinią odrębną, wyrok z dnia 18 maja 2021 r. potwierdza jedynie wieloletnie i stałe orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, a RTK działał *ultra vires*, gdy nie będąc wyraźnie poproszony przez sąd, który przedstawił mu zarzut niekonstytucyjności, rozpoczął ocenę właściwości Trybunału Sprawiedliwości.
- 16 Autorzy opinii odrębnej podnieśli, że wyrok z dnia 18 maja 2021 r. powinien być stanowić dodatkowy argument dla RTK za dokonaniem zmiany w jego orzecznictwie, ale taka zmiana byłaby w każdym razie konieczna na podstawie dogłębnej rewizji konstytucji.
- 17 Powołując się na art. 148 konstytucji, twierdzą oni również, że tekst ten uznaje systematyczny prymat prawa Unii nad sprzecznymi z nim przepisami prawa

krajowego. Prymat ten może i powinien zostać ustanowiony przez każdy krajowy organ publiczny (sąd lub administrację publiczną).

- 18 Ponadto, zobowiązując wszystkie organy sektora publicznego, w tym organy sądowe, do *zapewnienia* wypełnienia zobowiązań podjętych przez państwo rumuńskie w związku z jego przystąpieniem do Unii Europejskiej, zapewnia on skuteczną ochronę prawną praw wszystkich obywateli europejskich.
- 19 Również w kontekście drugiego pytania prejudycjalnego sąd odsyłający, powołując się także na wyroki Trybunału Sprawiedliwości w sprawach C-64/16 i C-216/18 PPU, podnosi, że przepis ustawy nr 303/2004, który przewiduje wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i nałożenie na sędziego kary dyscyplinarnej za niewykonanie orzeczenia RTK, jeżeli takie orzeczenie RTK pozbawia sąd krajowy uprawnienia do zastosowania wyroku Trybunału Sprawiedliwości, który uznaje on za priorytetowy, jest sprzeczny z kryterium niezawisłości ustanowionym w art. 19 ust.1 akapit drugi TUE w związku z art. 2 TUE i art. 47 Karty oraz w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości.
- 20 RTK uzależniałby bowiem stosowanie norm prawa Unii od dodatkowych warunków sprzecznych z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, takich jak warunek, by normy te „wypełniały lukę w konstytucji” (pkt 49 wyroku nr 390/2021) i zakazywałby sądowi odsyłającemu niestosowania krajowych norm prawnych sprzecznych z prawem Unii.
- 21 Zdaniem sądu odsyłającego, RTK zastrzegłby dla siebie wyłączne kompetencje w zakresie stosowania prawa Unii, chociaż nie jest organem sądowym wyższego rzędu niż sąd apelacyjny i nie posiada uznanej w prawie Unii prerogatywy do interweniowania w celu skorygowania, unieważnienia lub potwierdzenia stosowania prawa Unii przez sędziów sądów powszechnych w Rumunii.
- 22 W odniesieniu do pytania trzeciego sąd odsyłający zauważa, że skarżący zarzucił sądowi krajowemu naruszenie rozsądnego czasu trwania postępowania karnego oraz to, że przez ponad rok nie otrzymał odpowiedzi na wnioski, które skierował do SIIJ.
- 23 W tym kontekście kolegium praw i wolności powinno zbadać wszystkie okoliczności sprawy, które miały wpływ na czas trwania postępowania karnego, uznanego przez skarżącego za nieracjonalny, w tym akty normatywne regulujące działalność SIIJ, obciążenie sekcji pracą w stosunku do liczby prokuratorów, stopień osądzenia, zgodność funkcjonowania SIIJ z wyrokiem z dnia 18 maja 2021 r., ustalając, czy funkcjonowanie sekcji, w obecnych ramach normatywnych i w obecnym składzie jest uzasadnione obiektywnymi i dającymi się zweryfikować nadrzędnymi wymogami prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości oraz czy sekcja jest w stanie prowadzić postępowanie karne zgodnie z prawem każdej osoby do rzetelnego procesu, uwzględniając aspekt czasu trwania postępowania.

- 24 Ponadto sąd odsyłający musiałby rozstrzygnąć, czy akta sprawy mogą zostać zwrócone w celu kontynuowania postępowania karnego przez jednostkę prokuratury, którą można uznać, w świetle wyroku z dnia 18 maja 2021 r., za działającą z naruszeniem prawa Unii.
- 25 Na analizę, którą powinien przeprowadzić sąd odsyłający, wywiera jednak wpływ wyrok RTK nr 390/2021, w którym stwierdził on, że „sąd krajowy nie jest uprawniony do badania zgodności przepisu prawa krajowego, uznanego za zgodny z konstytucją na podstawie art. 148 konstytucji, z przepisami prawa europejskiego”.
- 26 Sąd odsyłający powołuje się na opisaną w prasie sprawę sędziego Curtea de Apel (sądu apelacyjnego w Pitești), przeciwko któremu inspektorzy ministerstwa sprawiedliwości wszczęli postępowanie dyscyplinarne w związku z rzekomymi nieprawidłowościami polegającymi na wykonywaniu obowiązków w złej wierze lub z rażącym niedbalstwem po tym, jak rozpatrując sprawę dotyczącą skargi na przewlekłość postępowania, sąd ten orzekł, na podstawie art. 2 i 19 TUE, decyzji 2006/928 i wyroku z dnia 18 maja 2021 r., że SIIJ „nie jest uzasadniona obiektywnymi i dającymi się zweryfikować nadrzędnymi wymogami prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości oraz nie przewiduje szczególnych gwarancji, które, po pierwsze, pozwalają wykluczyć wszelkie ryzyko wykorzystania tej sekcji jako instrumentu politycznej kontroli działalności poszczególnych sędziów i prokuratorów, co mogłoby prowadzić do naruszenia ich niezawisłości, a po drugie, zapewniają możliwość wykonywania jej uprawnień w stosunku do tych sędziów i prokuratorów z poszanowaniem obowiązków wynikających z art. 47 i 48 [karty]”, i zobowiązał prokuratora do stwierdzenia braku swojej właściwości do rozpoznania sprawy, a w konsekwencji do niestosowania przepisów art. 88¹ ustawy nr 304/2004 przy określaniu jurysdykcji. Zdaniem inspektorów ministerstwa sprawiedliwości „prowadzone z urzędu postępowanie wyjaśniające wobec sędziego Curtea de Apel Pitești nie dotyczy wykładni wyroku TSUE z dnia 18 maja 2021 r., lecz sposobu przestrzegania przepisów proceduralnych mających zastosowanie do skargi dotyczącej czasu trwania procesu”.
- 27 W tym stanie rzeczy sąd odsyłający zastanawia się, czy praktyka polegająca na wszczęciu postępowania dyscyplinarnego wobec sędziego, który na podstawie wyroku z dnia 18 maja 2021 r. uznał, że przepisy krajowe dotyczące SIIJ są sprzeczne z prawem Unii, jest zgodna z zasadą niezawisłości sędziowskiej.

Wniosek o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego lub, tytułem żądania ewentualnego, trybu przyspieszonego

- 28 Sąd odsyłający wnosi o zastosowanie przepisów statutu Trybunału i regulaminu postępowania przed Trybunałem dotyczących pilnego trybu prejudycjalnego lub, tytułem żądania ewentualnego, przepisów dotyczących trybu przyspieszonego.

- 29 Podstawą tego wniosku jest fakt, że w związku ze stosowaniem prawa Unii Europejskiej, a konkretnie wyroku z dnia 18 maja 2021 r., wszczęto postępowanie dyscyplinarne, które poważnie naruszałoby niezależność sądów i stabilność systemu sądownictwa. Ponadto niejasności wynikające z omawianych przepisów krajowych miałyby wpływ na funkcjonowanie systemu współpracy sądowej ustanowionego w art. 267 TFUE.

DOKUMENT ROBOCZY